

ikke ligestillet med danske borgere som lige for loven. Så er man udlænding og fremmed i landet og skal som sådan selvsagt også være beskyttet af loven – men det er ikke som borger.

Bo Lidegaard kortslutter simpelt hen intellektuelt i sin kultur-radikale og politiske korrekthed.

*

Og måske er dette det mest karakteristiske ved denne bog, der dels

vil være en fortælling om Danmark i det 20. århundrede, dels er en præsentation af Systemet Politiken 2011. Ja, Bo Lidegaard og Politiken dyrker frigjorthedens position. Det har Politiken gjort siden 1884. Det var indholdet af P. Munchs radikalisme, som bragte os 9. april 1940, og det har været indholdet af den kulturradikalisme, som har bragt os udlændingeloven af 1983 og den nuværende trussel imod det danske folks førstefødselsret i sit eget land. Systemet

Politiken er lige skadeligt for Danmark. Der er i Systemet Politiken fortsat ingen sans for det liv, den eksistens, den menneskelige og folkelige virkelighed, som er noget andet og dybere end frigjorthedens position.

Må jeg gøre opmærksom på, at der foreligger en anden fortælling om Danmark i det 20. århundrede.

Søren Krarup.

CLAUS THOMAS NIELSEN:

ÆGTESKABET OG FOLKEKIRKEN

I anledning af den tilstundende kirkekamp om indholdet af evangelisk-luthersk kristendom bringer vi dette notat fra udvalget om folkekirken og registreret partnerskab.

Red.

Stauning 23. maj 2010

Notat om det lutherske og fælleskirkelige syn på ægteskabet

Notat til udvalgs møde i Udvalget om folkekirken og registreret partnerskab. Kirkeministeriet 25/5 2010.

Der har, i det seneste halve års offentlige debat om indførelse af kirkelig indgåelse af registreret partnerskab, været bragt en række påstande frem om det lutherske syn på ægteskabet, som der er brug for at korrigere. Navnlige én påstand har været i særlig grad tåbelig og vidnet om, at nutidens teologer har broderparten af deres historiske viden fra sekundærkilder, hvor indholdet er blevet kogt ned til letfordøjelige og ofte helt misvisende slagord.

Jeg tænker her især på påstanden om, at Martin Luther og den

kristne lutherske tradition har betragtet ægteskabet som alene en borgerlig indretning, i betydningen en rent sekulær indretning, som defineres af det sekulære samfund.

Påstanden er aldeles forkert, ja den udtrykker det modsatte af Luthers og den kirkelige traditions holdning, men alligevel bruges den som fundament under en række af artiklerne i det rundsendte eksemplar af "Kritisk Forum for Praktisk Teologi", hvor blandt andet professor i dogmatik (!) Svend Andersen påstår, at Luther mener, at ægteskabet, ligesom den verdslige øvrighed, som udgangspunkt er en syndefaldsordning. Dvs. en tidlig relativ ordening som er til for at dæmme op for synden.

Det er rigtigt, at Luther, ligesom Augustin og i øvrigt hele den katolske tradition, fastholder, at dette, efter syndefaldet, er en vigtig bivirkning ved ægteskabet. Men altså kun en bivirkning. Alligevel har

også f.eks. Mogens Lindhardt ofte fastslået det som en kendsgerning, at ægteskabet for Luther er en syndefaldsordning, hvorfra man så i øvrigt hurtigt slutter, at ægteskabs-synet er underlagt denne verdens forgængelighed og relativitet.

Argumentationen ligger i direkte forlængelse af den metode, man bruger til at relativere Luthers og den kristne traditions syn på loven, hvor man, helt løsrevet fra sammenhængen, bruger Luthers omtale af Moseloven som "Jødernes Sacherspejl", til at relativere enhver tale om lov. (For Luther er såvel loven som ægteskabet til stede i paradiset før syndefaldet og derved en del af det oprindelige paradisiske forhold til Gud og næsten. Det er loven, som i paradiset sætter gudsforholdet, og det er ægteskabet, som sætter forholdet til næsten og den ordening, hvorved buddet om at befolke jorden bliver opfyldt.)

Denne misforståelse af Luther

bliver så af andre debattører på tredje hånd kogt ned til eksempelvis følgende indlæg, som man kunne læse i Kristeligt Dagblad 14. april 2010:

DEN FORELØBIGE debat for og imod kirkelig vielse af homoseksuelle har manglet et meget væsentligt argument, som har med Martin Luther og vor kirkeforståelse at gøre. I den evangelisk-lutherske kirke, som den danske folkekirke er en del af, er vielsen ikke et sakramente. Ægteskabet er ikke indstiftet af Gud eller Jesus, og man kan ikke henviser til for eksempel skabelsesmyten i Det Gamle Testamente, hvor Gud skaber manden og kvinden og giver dem til livsformål at mangfoldiggøre sig, eller til brylluppet i Kana i Det Nye Testamente, hvor Jesus er gæst og forvandler vand til vin.

Ægteskabet er en borgerlig institution, som kirken nedbeder Guds velsignelse over i den kirkelige vielse. Derfor står der også i ritualen efter tilspørgslen: "Eftersom I forud har lovet hinanden at ville leve sammen i og nu har bekræftet dette for Gud og for os, som er her til stede....". Det forudsættes, at der er truffet en aftale inden den kirkelige handling, og der gives nu i kirken håndslag på aftalen. Når ægteskabet altså er en borgerlig institution, som følger af det borgerlige samfunds normer, så kan der ikke være andre end borgerlige, samfundsmæssige indvendinger imod et homoseksuelt vielsesritual. (Johanne Haastrup, provst)

Johanne Haastrup er for så vidt lovlig undskyldt, da hun jo blot uddestillerer og skærper, hvad hun har lært af nutidens professorer i dogmatik, men det er dog alligevel chokerende, at en provst i en luthersk kirke tydeligvis aldrig har læst noget af Luther, og så alligevel frejdigt udtaler sig om, hvad han mener. Hos Haastrup er relativeringen blevet til, at Luther mener, at "ægteskabet er ikke indstiftet af Gud". Johanne Haastrup kender tilsyneladende ikke engang indholdet af folkekirkens bekendelsesskrifter, da Confessio Augustana udtrykkeligt kalder ægteskabet indstiftet af Gud. Heller ikke Den store Katekismus er bekendt, da

Luther heri f.eks. skriver om Guds mening med ægteskabet:

"Derfor ønsker han også, at vi ærer og fastholder det og lever i det som en guddommeligt og saligt stand, da han allerførst, forud for alle andre stænder, har indstiftet det og derfor skabt mand og kvinde forskellige (som det er tydeligt), ikke til løbsagtighed, men for at de skal holde sammen, være frugtbare, avle børn og ernære og opdrage dem til Guds ære"

I en sermon om ægteskabet fra 1519 skriver Luther:

"På samme vis er ægtestanden et sakramente. Det er et ydre og åndeligt tegn på det største, helligste og ædleste som nogensinde har eksisteret: Foreningen af den Guddommelige og menneskelige natur i Jesus Kristus."

Senere ophører Luther med direkte at kalde ægteskabet et sakramente, men det skyldes ikke, at han ændrer afgørende syn på ægteskabet, men at han ændrede syn på, hvad et sakramente er.

I 1519 skelnede han, som Augustin, mellem de sakramenter, som formidler Guds nåde og dem, der viser hen til den som et tegn.

I Efeserbrevet 5,33 står der:

"Derfor skal en mand forlade sin far og mor og binde sig til sin hustru, og de to skal blive et kød. Dette rummer en stor hemmelighed (Mysterium) – jeg siger til Kristus og kirken."

Det ord, som på dansk kan gives med hemmelighed eller mysterium, er det græske "mysterion" og det blev i den latinske bibeloversættelse, Vulgata, som Augustin brugte, til "sacramentum", altså sakramente.

Det var denne Augustinske inddeling af sakramenterne i primære og sekundære, Luther stadig brugte i 1519.

Efter at ægteskabet i 1274 blev gjort til et af kirken syv sakramenter, skete der imidlertid en glidning, hvor ægteskabet i dele af kirken (men formentlig netop ikke blandt Augustinermunke, som Luthers lærere jo var) også blev forstået direkte som frelsesformidlen. Det var for at skærme af mod denne gerningsretfærdighed, Luther ophørte med at kalde ægte-

skabet et sakramente og i stedet betegnede det som en borgerlig ordning. Men slet ikke en borgerlig ordning i vores nutidige betydning, hvor vi mener noget sekulært, ikke-helligt.

Ægteskabet vedbliver for Luther at være et guddommeligt mysterium indstiftet af Gud før syndefaldet og som visende hen til Kristus og kirken.

Først efter syndefaldet fik ægteskabet den yderligere betydning, at det blev et værn mod synden og mod den utæmmede egoisme og narcissisme. Men ægteskabet mistede ikke derved sin primære status af en helligt og guddommeligt mysterium, som viser hen til Kristi forhold til hans kirke på jorden, og som henter en stor del af sin mening og hellighed i muligheden for at få børn. Også derved er ægteskabet en af de eneste velsignelser, mennesket har med sig ud af paradiset. (Når der findes ægteskaber, hvor man ikke kan få børn, f.eks. på grund af alder, så skyldes det jo alene syndefaldet, og når f.eks. Sara kan få børn i alderdommen, skyldes det, at syndernes forladelse i Jesus Kristus derved forkyndes gennem hende.)

Luther vedblev i øvrigt engang imellem med at oversætte Efeserbrevet 5,33 med "Sakramente"!

Luther skriver i Genesiskommentaren fra 1544 :

"Dette samliv som er mellem mand og kone, at de bo sammen, holde hus sammen, avle og opdrage børn, det er et dunkelt billede og en tiloversbleven levning af det salige samliv i paradiset."
[...]

Hvor meget der er tabt af det herredømme, som mennesket havde i paradiset...[...]hvorvel derfor dette herredømme næsten Ganske og aldeles er tabt, så er det dog en stor Guds gave og velgerning, at vi endnu have noget lidet deraf, ligesom vi også har noget af evnen til at avle børn, hvorvel kvinderne i uskyldighedstilstanden ikke alene havde båret og født børn uden nogen ve og smerte, men også havde været meget frugtbare.
[...]

Thi at mand og kvinde på ordentlig vis komme sammen er Guds ordning og indstiftelse, derfor beholder Moses sin besynderlige og egne måde at tale på. "Han ledte hende til ham" hvem da? Jehova Elohim, det er det hele gudommelige væsen, Fader, Søn og Heligånd. Disse sige til Adam: Se her, dette er din brud, med hvem du skal leve og med hvem du skal avle livsfrugt. [...]

Thi er ikke det noget stort, at Gud selv I uskyldighedstilstanden har ordnet og indsat ægteskabet? Men nu tiltrænge vi såmeget desto mere sådan ordning og indstiftelse, jo mere kødet er svækket og fordærvet ved synden. Derfor står denne trøst fast mod al djævelslære, nemlig at ægtestanden er en Gudelig stand, det er, forordnet af Gud selv.

I forordet til det rundsendte eksemplar af KFPT tales der lidt vrængende om "udynamisk ordningsteologi", og det samme er tilfældet i Niels Thomsens artikel. Som om ovennævnte forståelse af ægteskabet er en særlig luthersk specialitet!

Sagen er imidlertid, at der i alt væsentligt intet særligt er ved Luthers og den lutherske traditions syn på ægteskabet og dets plads i Guds orden. Det er fælles kristent gods, som deles af så godt som alle kristne kirker i verden. På tværs af tid og sted.

Der er nu mellem 1,7 og 2 milliarder kristne i verden, og så godt som alle kirker bekender sig stort set til et syn på ægteskabet, som det der også traditionelt har hersket i lutherske kirker. Det er ikke en særlig luthersk ordningsteologi, men en fælleskristen ægteskabsteologi, som deles af næsten alle verdens kirker, og som i hovedsagen har været næsten uforandret over århundrederne. Et fælleskristent syn på ægteskabet, som i øvrigt kommer allersmukkest til udtryk i det klassiske anglikanske ritual, som de fleste kender fra film. Det lyder således:

Dearly beloved, we are gathered together here in the sight of God, and in the face of this congregation, to join to-

gether this Man and this Woman in holy Matrimony; which is an honourable estate, instituted of God in the time of man's innocency, signifying unto us the mystical union that is betwixt Christ and his Church; which holy estate Christ adorned and beautified with his presence, and first miracle that he wrought, in Cana of Galilee; and is commended of Saint Paul to be honourable among all men: and therefore is not by any to be enterprised, nor taken in hand, unadvisedly, lightly, or wantonly, to satisfy men's carnal lusts and appetites, like brute beasts that have no understanding; but reverently, discreetly, advisedly, soberly, and in the fear of God; duly considering the causes for which Matrimony was ordained.

"It was ordained for ..."

First, *It was ordained for the procreation of children, to be brought up in the fear and nurture of the Lord, and to the praise of his holy Name.*

Secondly, *It was ordained for a remedy against sin, and to avoid fornication; that such persons as have not the gift of continency might marry, and keep themselves undefiled members of Christ's body.*

Thirdly, *It was ordained for the mutual society, help, and comfort, that the one ought to have of the other, both in prosperity and adversity. Into which holy estate these two persons present come now to be joined.*

Relativerer vi dette syn på ægteskabet i den danske folkekirke, så betragter langt hovedparten af verdens kirker os som de facto udmeldt af det kristne fællesskab. Det kan virke som meget drastisk, når det skyldes synet på noget, der ikke er i centrum af evangeliet. Men sådan er det altså.

Spørgsmålet kan på ingen måde sammenlignes med spørgsmålet om kvinders stilling som præster i menighederne eller med velse af fraskilte, for dette er begge spørgsmål, som der har været åben diskussion om gennem hele den kristne kirkes historie, og hvor synet til en vis grad har svinget frem og tilbage gennem tiden.

Det spørgsmål, vi nu diskuterer, betragtes derimod som noget helt centralt og uforanderligt. Og der er intet, som tyder på, at verdens andre kirker bevæger sig i retning af en mere relativistisk forståelse af ægteskabet. I næsten alle verdens kirker er det tværtimod de mest konservative og traditionalistiske retninger, som dominerer og er i vækst.

Den lutherske kirke i Danmark skal vælge, om vi, ligesom den svenske lutherske kirke, vil tilhøre en lille, isoleret og hastigt uddøende relativistisk sekt i Nord-europa, eller om vi forsat vil tilhøre det brede kristne fællesskab og dermed også have mulighed for at opfange disse års helt enestående globale kristne vækkelse, som foreløbig kun er gået uden om Vesteuropa, men som formentlig kommer til os om få år.

Konklusion

Jeg vil foreslå, at vi i den fortsatte drøftelse i udvalget tager udgangspunkt i følgende konstatering:

Ifølge den jødiske og kristne Bibel, ifølge den fælleskristne tradition og ifølge vores lutherske bekendelse er ægteskabet mellem mand og kvinde en hellig og guddommelig ordning, som blev indstiftet af den almægtige treenige Gud før syndefaldet. Ægteskabet er dermed en af de få velsignelser, mennesket fik lov til at beholde efter uddrivelsen fra paradiset, som et værn og beskyttelse omkring menneskelivet. Ægteskabet mellem mand og kvinde som rammen om slægtens videreførelse er et helligt mysterium som henviser til Kristi forhold til hans kirke.

Et registreret partnerskab er en god og legitim rent borgerlig og sekulær ramme om samlivet mellem to mennesker af samme køn, men et sådant kan ikke hente sin begrundelse eller identitet i ægteskabet.

Som biskopperne skrev i deres fælles presseudtalelse 28. Oktober 1997:

Biskopperne fastholder ægteskabet som Guds gode ordning for livsfællesskabet mellem mand og kvinde og som

ramme om familiens liv og børnenes opvækst. Vi fastholder synet på ægteskabet, som det kommer til udtryk i de bibelske skrifter og vor kirkelige tradition. Dette syn på ægteskabet anfægtes

ikke af, at der er mennesker, der lever i registret partnerskab. Det registrerede partnerskab henter ikke sin begrundelse eller sin identitet i ægteskabet, men i de pågældenes ønske og dermed egen

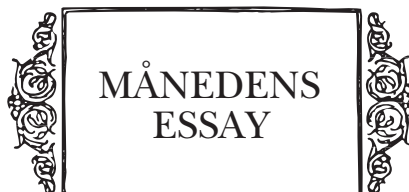
ansvarlige beslutning om at ville leve deres liv i forbundethed med et menneske af samme køn.

CHRISTIAN LANGBALLE:

Reagan og hans arv

I et læserbrev i Daily Mail fra 2008 forsøger historikeren Paul Johnson at besvare, hvorfor Ronald Reagan og Margaret Thatcher for ham står som alle tiders helte. Læserbrevets overskrift lyder simpelthen: "Why Margaret Thatcher and Ronald Reagan are my all-time heroes"¹ Man kan betragte Paul Johnsons ord som en veloplagt provokation sagt ind i en tid præget af 68, hvor de eneste, der stort set har opnået rang af helte, enten har været popikoner som John Lennon og Jim Morrison eller også været revolutionære som Lenin, Mao og Che Guevara, men det er mere end det. For der er selvfølgelig en alvor bag ordene. Paul Johnson citerer Homer for om ordet "helt" at sige, at det er "et navn, der gives til mænd med overmenneskelig styrke, mod og evner, mellem mænd mellem guder og mennesker, og u dødelige". Selv er det personer som Alexander den Store og Julius Cæsar, der umiddelbart falder Paul Johnson ind. "De var uhyre modige og intelligente, men også selviske og grusomme og uden skrump. Begge forsøgte de at opnå verdensherredømme gennem mord, nedslagtninger og terror, og de har siden været udtømmelige inspirationskilder for tyranner, men det at styrte tyranner er, hvad der gør Reagan, Thatcher og Pave Paul den 2. til den moderne tids helte. De vandt den kolde krig, bragte Sovjetuni-

onen til fald og eliminerede den ondskab, som kommunismen repræsenterede." Så vidt Poul Johnson. Jeg kunne ikke være mere enig. Jeg skal ikke tale om Margaret Thatcher eller Pave Paul 2. Jeg har altid beundret Margaret Thatcher for hendes intellekt og gennemslagskraft. Jeg anerken-

der Pave Paul 2's store betydning. Begge har de været afgørende i kampen om at vinde den kolde krig, men det er Reagan, som var en af mine allerstørste helte dengang ved siden af Solsjenitzyn.

Jeg er vokset op i en tid, hvor Marx, Lenin, Mao, Ho Chi Minh og Che Guevara var helte. Det var på mode at være rød revolutionær, og man var forelsket i myten om de revolutionære helte, der elskede folket og ville løse sultens slavehær af dens lænker. De revolutionære helte var ikke bare modige, sagde man. De var også ufatteligt intelligente. De var så intelligente, at de kunne citere Marx og Mao forfra og bagfra og havde begrebet hele sandheden i et stort totalitært tankesystem. De løb rundt og skød med krudt og

kugler mod alverdens tyranner, samtidig med at de altid havde et citat fra "Das Kapital" eller Maos "Lille Røde" på rede hånd. De venstreorienterede elskede disse revolutionshelte. Det var i høj grad drivkraften bag socialismen i disse år og årsagen til dens succes, at der var brygget en mytologi af revolutionsromantik sammen, som byggede på ideologisk propaganda og løgne. Propagandaen fortalte den enkelte: "Vi er de gode. Vi er de retfærdige, og vores idealer og tanker om verden er så ophøjede og ædle, at de ikke kan betvivles og ikke kan modsiges. Vi er sat i verden for at bekæmpe onde højreorienterede, og de onde højreorienterede er alle lige fra Poul Schlüter til Mærsk McKinney Møller og værst af alle: Margaret Thatcher og Ronald Reagan".

Hadet til Reagan

Revolutionsromantikken florerede i disse år, ikke mindst i folkeskolen. Vi lærte om den russiske revolution i folkeskolen, og af en eller anden besynderlig grund skulle vi også kunne Ruslands folder. Vi lærte også om Nicaragua, Daniel Ortega og sandinisterne. Vi hørte, at Stalin var en snuræv. Vi lærte ikke noget om USA. Derovre var de kapitalister og udbyttede verden på den mest forfærdelige måde. Det vil sige, da jeg gik på Studenterkursus i Århus, hørte vi, hvor onde amerika-